

Strani jezik kao motivacija i sredstvo komunikacije na međunarodnoj studentskoj razmjeni

Elizabeta Ivančević, Gorana Rajčić, Ivanka Rajh

SAŽETAK: Međunarodna razmjena ima vrlo važnu ulogu na preddiplomskim i diplomskim programima Zagrebačke škole ekonomije i managementa. Prosječno godišnje 17% studenata odlazi na razmjenu na 130 partnerskih institucija u svijetu. Radni jezici studija su hrvatski i engleski, a studenti imaju obavezu izabrati i drugi svjetski jezik kao izborni predmet.

Ovaj rad proučava ulogu poznavanja lokalnog i engleskog jezika s obzirom na studentsku razmjenu. Cilj je bio utvrditi u kojoj je mjeri poznavanje lokalnog jezika motivacija pri odabiru zemlje razmjene te utječe li poznavanje lokalnog jezika na opće zadovoljstvo studenata razmjenom. Rad istražuje koliko se i na koji način koriste lokalni i engleski jezik kao sredstvo komunikacije za vrijeme razmjene te u kojoj je mjeri razmjena utjecala na unapređenje poznavanja lokalnog i engleskog jezika. Dodatno se želi utvrditi motivacija stranih studenata na razmjeni za učenje hrvatskog jezika i razumijevanje hrvatske poslovne kulture.

Istraživanje je provedeno pomoću upitnika. Rezultati istraživanja su pokazali da su studenti motiviraniji za odlazak na razmjenu ako već od prije poznaju osnove lokalnog jezika zemlje. Upotreba lokalnog jezika pospješuje integraciju i komunikaciju stranih i domaćih studenata te bolje razumijevanje lokalnih običaja i poslovne kulture zemlje. Upotreba engleskog jezika još uvijek je primarna u nastavi i u svakodnevnom životu studenata što također pridonosi i podizanju kvalitete znanja engleskog jezika.

Ključne riječi: *studentska razmjena, lokalni jezik, engleski, komunikacija*

Foreign Language as Motivation and Means of Communication During the Exchange Program

ABSTRACT: International student exchange plays an important role in undergraduate and graduate programs of Zagreb School of Economics and Management (ZSEM). Every year, an average of 17% of ZSEM students participate in student exchange at one of 130 partner institutions around the world. Working languages at ZSEM are Croatian and English, and students are required to take one more foreign language course as elective.

This paper studies the role of a local and English language in student exchange. The aim was to determine the extent to which the knowledge of a foreign language affected the choice of the destination country and whether the knowledge of the local language affects the students' general satisfaction with the exchange program. The paper studies to what extent the local and English languages are used as means of communication, and to what extent students' knowledge of those languages improved during their stay abroad. Moreover, the paper looks at the motivation of foreign students to learn Croatian language and business culture during their stay at ZSEM.

An online survey is conducted. Results have shown that students are more motivated to choose a specific country if they already know the basics of the local language. The use of the local language fosters integration and communication of foreign and local students and better understanding of local customs and business culture. The primary use of English in studies and in everyday life contributes to the improvement of the student's knowledge of English language.

Keywords: *student exchange, local language, English, communication*

UVOD

U modernom obrazovanju iz područja ekonomije i menadžmenta vrlo važnu ulogu ima međunarodna komponenta. Znanje stranih jezika i vještine vezane za timski rad u međunarodnom okruženju predstavljaju osnovne alate za rad u velikim multinacionalnim kompanijama, ali i u manjim tvrtkama okrenutim izvozu. Studentska razmjena stoga je idealna prilika za

mlade ljude da steknu iskustva i vještine koje će im biti od neprocjenjive vrijednosti za rad u globaliziranom svijetu poslovanja.

Poznavanje i vladanje stranim jezikom (engleskim i lokalnim jezikom zemlje razmjene) jedan je od bitnih motivacijskih elemenata za odlazak na studentsku razmjenu te odabir destinacije. Odlazak na razmjenu u zemlju čiji jezik govore omogućava studentima da to

znanje učvrste ili usavrše. Ovim radom želimo dokazati da je učenje i poučavanje stranih jezika na visokoškolskoj razini bitan element u poticanju studenata da se uključe u program međunarodne razmjene.

U prvom dijelu rada donosimo kratki pregled literature vezano za trendove učenja stranih jezika te ulogu koju strani jezici imaju u studentskoj razmjeni, osobito u okviru programa Erasmus. U drugom dijelu dajemo prikaz istraživanja koje smo proveli među stranim studentima na razmjeni na Zagrebačkoj školi ekonomije i managementa (ZSEM) kao i ZSEM-ovim studentima s iskustvom razmjene. Zaključak sadrži preporuke, proizašle iz rezultata istraživanja, vezano za učenje i usavršavanje znanja stranih jezika te za bolje iskorištavanje potencijala koji za instituciju predstavljaju gostujući strani studenti.

Učenje jezika i programi studentske razmjene u Europskoj uniji

Podaci Eurostata (Statistical Office of the European Communities, 2016) za 2014. godinu pokazuju da u općeobrazovnom srednjoškolskom programu u Hrvatskoj 94% učenika uči dva ili više stranih jezika, od čega je najzastupljeniji engleski (99,5% učenika), zatim njemački (61,5%) te talijanski (24%), dok francuski, koji je na europskoj razini drugi najpopularniji jezik, u Hrvatskoj uči samo 4,2% učenika. Ove brojke pokazuju visoku osviještenost Hrvata o važnosti znanja stranih jezika, osobito engleskog koji se u globaliziranom svijetu nametnuo kao *lingua franca* i u obrazovanju i u poslovnom okruženju.

Poznavanje stranog jezika nužan je preduvjet odlaska na studentsku razmjenu, a studije pokazuju da je jedan od glavnih motiva za neodlazak na studentsku razmjenu upravo nedostatak jezičnih vještina (Souto-Otero, Huisman, Beerkens, de Win i Vujić, 2013). S druge strane, Rodriguez, Bustillo i Marel (2011) u svojem su istraživanju utvrdili da studenti koriste razmjenu kako bi naučili ili poboljšali znanje velikog stranog jezika te preporučaju visokoobrazovnim institucijama da nude predmete na tim jezicima kako bi privukle više studenata.

Jedan od najpopularnijih programa studentske razmjene, Erasmus, koji je 1987. godine odobrilo Europsko vijeće, omogućio je razmjenu 3,3 milijuna studenata do 2013. godine (European Commission, 2015). Zsigurno je jedan od ključnih elementa za popularizaciju studentske razmjene u Europskoj uniji i Bolonjski proces, čijom je uspostavom kulminirao dugogodišnji proces stvaranja zajedničke visokoobrazovne politike EU-a (Šćukanec, 2010), a koji, između ostalog, omogućava prijenos ECTS bodova s jedne institucije na drugu, što omogućava valorizaciju akademskog iskustva studenata u njihovom individualnom studijskom programu. Dodatan poticaj za razmjenu je sve veća ponuda kolegija i studijskih programa na engleskom jeziku. S jedne strane, engleski kao *lingua franca* studentima omogućava studiranje u zemljama čiji se jezici rijetko uč međunarodnoj razini (Hrvatska, Finska, Češka). S druge strane, engleski jezik se u akademskim krugovima nerijetko doživljava kao prijetnja nacionalnom jeziku u znanosti i visokom obrazovanju (Slovensčina, 2007), odnosno kao sredstvo poticanja

jezične homogenizacije umjesto njegovanja višejezičnosti (Saarinen, 2012).

Upravo radi njegovanja višejezičnosti i podizanja popularnosti malih jezika, razvijen je program *Erasmus Intensive Language Course* (EILC), odnosno program intenzivnih jezičnih tečajeva za dolazne studente iz programa Erasmus, koji se u Hrvatskoj provodi od 2011. godine na filozofskim fakultetima u Zagrebu, Rijeci i Splitu (Udier i Lasić, 2012). Osim intenzivnih tečajeva, mnogi fakulteti nude jednosemestralne kolegije lokalnog jezika, a iskustva studenata pokazuju da ne samo da im učenje jezika destinacije omogućava bolju komunikaciju s lokalnim stanovništvom (Železnjak, 2015) već i uključivanje u nastavu koja se izvodi na tom jeziku (Konta, 2015). Zanimljivo je iskustvo studentice koja je prvo usavršavala lokalni jezik u sklopu programa stručne prakse, te je ohrabrena svojim iskustvom ostala i na studijskoj razmjeni, gdje je sve predmete odslušala i položila na lokalnom, njemačkom jeziku (Kurtović i Hanić, 2013).

Vezano za korisnost studentske razmjene za buduću poslovnu karijeru, studija o učinku programa Erasmus za visoko obrazovanje koju je provela Opća uprava za obrazovanje i kulturu Europske komisije 2013. godine (Lukić et al., 2015) pokazuje da čak 64% poslodavaca daje veću profesionalnu odgovornost zaposlenicima s međunarodnim iskustvom. Studija je pokazala i da studenti koji su iskoristili mogućnost razmjene imaju više poduzetničkog duha, i više razvijene osobine kao što su tolerancija, povjerenje, vještine rješavanja problema i znatiželju, koje poslodavci traže od zaposlenika.

Međunarodna razmjena i strani jezici na ZSEM-u

Kao nositeljica prestižne AACSB akreditacije, Zagrebačka škola ekonomije i managementa moderna je poslovna škola čija je misija osposobiti studente za rad u globalnoj ekonomiji, između ostalog, potičući međunarodnu razmjenu studenata i učenje stranih jezika. Škola ima razvijenu suradnju s više od 130 partnerskih institucija na svim kontinentima i predvodi hrvatske poslovne škole u području razmjene. Preddiplomski programi se izvode na hrvatskom i engleskom jeziku, dok se diplomski programi izvode samo na engleskom jeziku. Katedra za strane jezike nudi čak 9 stranih jezika kao izborni kolegij: njemački, talijanski, španjolski, francuski, ruski, arapski, kineski, japanski i korejski. Studenti imaju obavezu slušati izborni jezik dva semestra.

Godišnje u prosjeku 17% ZSEM-ovih studenata odlazi na razmjenu na 130 partnerskih institucija u svijetu. Osim europskih zemalja, studenti odlaze i na druge kontinente, ponajviše u Sjevernu Ameriku i Aziju. Primjerice, u ljetnom semestru 2017. god. na razmjenu je otišlo 39 studenata u 14 zemalja. U isto vrijeme na Zagrebačkoj školi ekonomije i managementa razmjenu je provelo 85 stranih studenata iz 22 zemlje. Na kampusu škole u istom periodu se moglo čuti 18 različitih jezika.

Zagrebačka škole ekonomije i managementa redovito organizira kolegije *Croatian Language and Culture* i *Croatian Studies* za strane studente koji dolaze na razmjenu. U zadnje četiri godine kolegij *Croatian Language and Culture* koji odgovara početnom stupnju učenja jezika pohađalo je 244

studenta. Kolegij *Croatian Studies*, koji obrađuje teme iz hrvatske povijesti, kulture i ekonomije, izabralo je 128 studenata iz različitih zemalja. U posljednje dvije godine organiziran je i *online* tečaj učenja hrvatskog jezika za strance, kao priprema za studente koji planiraju doći na razmjenu. S ovakvim pristupom učenju lokalnog jezika i kulture ZSEM prati globalne trendove u organizaciji studentske razmjene, jer praksa pokazuje da su studenti motivirani učiti lokalni jezik u sklopu razmjene.

ISTRAŽIVANJE

Metodologija

Primarno istraživanje je provedeno pomoću ankete na internetskoj platformi Google Forms. Kreirana je zasebna anketa za hrvatske studente Zagrebačke škole ekonomije i managementa te anketa za strane studente koji su na ZSEM-u bili na razmjeni. Ankete su sadržavale 13 istih pitanja kako bi odgovori hrvatskih i stranih studenata bili usporedivi, a hrvatska je verzija imala i nekoliko dodatnih pitanja s ciljem da se odgovori upotrijebe za unaprjeđenje jezičnih programa na Školi. Elektroničkom poštom kontaktirano je 606 hrvatskih studenata te 364 strana studenta koji su sudjelovali u razmjeni od rujna 2013. do svibnja 2017. Ankete su bile dostupne u periodu od 14 dana. Anketu je ispunilo 59 hrvatskih studenata (16.2% ispitanika) i 49 stranih studenata (8.06% ispitanika).

Najviše hrvatskih studenata-ispitanika, njih 11 od 59, bili su na razmjeni u Njemačkoj, zatim slijedi Francuska (7), Španjolska (6), Poljska (6), Portugal (5), Singapur (3), Švicarska (3) Rusija (3), a po jedan ili dvoje studenata bili su u SAD-u, Maroku, Kanadi, Norveškoj, Turskoj, Japanu i još nekim zemljama članicama EU-a. Od 49 stranih studenata-ispitanika najveći broj njih je u Hrvatsku došao iz Francuske (10), zatim Njemačke (5), Meksika (5), Portugala (5), Kanade (4), Italije (4), te po jedan ili dvoje studenata iz Australije, Brazila, Kine, Japana, Meksika, Maroka, Rusije, Singapura, Južne Koreje, te ostalih zemalja EU.

Rezultati i diskusija

Prvim pitanjem željeli smo utvrditi što je potaknulo na odlazak na međunarodnu razmjenu, a studenti su mogli birati nekoliko ponuđenih odgovora. Među prvih pet razloga čak su četiri ista i u skupini hrvatskih studenata i onoj stranih studenata. S obzirom na njihovu dob, interese i odabir studija ovakav rezultat je očekivan. Međutim, s obzirom na različite društveno-političke i ekonomske okvire iz kojih dolaze studenti-ispitanici prioriteta su različito posloženi.

Hrvatski (78%) kao i strani studenti (85%) kao prvi i najvažniji razlog odlaska na razmjenu navode mogućnost življenja i upoznavanja nove zemlje i novog grada, a za obje skupine treći važan razlog je i upoznavanje drugih studenata (51% i 52%). Na ljestvici prvih pet razloga za razmjenu za skupinu hrvatskih ispitanika nalaze se i reputacija odabrane institucije (66%), učenje lokalnog jezika (44%) te zabava (32%). Kod stranih studenata kao drugi najvažniji razlog nalazi se učenje/usavršavanje engleskog jezika (57%), zabava (43%), te učenje lokalnog jezika na petom mjestu (22%). Ovaj podatak je posebno zanimljiv, jer, iako je hrvatski „mali“ jezik, značajan postotak stranih studenata navodi ga kao

razlog dolaska u našu zemlju. Time se potvrđuje važnost kolegija hrvatskog jezika za strance kojeg ZSEM organizira za strane studente. Kod hrvatskih studenata se učenje i usavršavanje engleskog jezika nalazi na šestom mjestu ljestvice prioriteta, odnosno predstavlja važan razlog za 30% ispitanika.

Indikativno je da je za 18% hrvatskih studenata važan motiv mogućnost rada u zemlji razmjene dok je postotak kod stranih studenata zanemariv (2%), a može se objasniti društveno-političkim i ekonomskim razlozima. Naime, nepovoljne ekonomske prilike u Hrvatskoj s jedne strane naspram većih mogućnosti zapošljavanja i viših primanja unutar EU dovele su do trenda da sve veći broj mladih ljudi razmišlja o odlasku i pronalasku zaposlenja u nekoj od zapadnoeuropskih zemalja.

S obzirom da se i u literaturi navodi da je usavršavanje velikog jezika jedan od češćih razloga za odlazak na razmjenu, obje skupine studenata pitali smo u kojoj se mjeri poboljšalo njihovo znanje engleskog jezika.

Rezultati pokazuju da se znanje engleskog jezika u skupini hrvatskih studenata povećalo više nego u skupini stranih studenata. Veliko poboljšanje u sve četiri kategorije vladanja jezikom (govor, pisanje, čitanje i razumijevanje) navodi 20-30% hrvatskih studenata, dok je postotak stranih studenata koji smatraju da je došlo do velikog poboljšanja u znanju engleskog jezika manji te iznosi od 15 do 25%. Ta razlika vidi se i u podatku da je 88% hrvatskih studenata za razliku od 77% stranih studenata zadovoljno napretkom u poznavanju i korištenju engleskog jezika. Jedno od mogućih objašnjenja za takvu razliku jest da se na ZSEM-u mnogobrojni strani studenti više druže s govornicima vlastitog, materinskog jezika, dok su hrvatski studenti, koji u destinaciji češće budu jedini predstavnici svoje zemlje, prisiljeni više koristiti engleski jezik odnosno jezik destinacije.

Budući da u Hrvatskoj 94% srednjoškolaca uz engleski uči i drugi strani jezik, željeli smo provjeriti koliko taj drugi strani jezik utječe na odabir destinacije za studentsku razmjenu. Naime, samo je 8 hrvatskih studenata išlo na razmjenu u englesko govorno područje. Na pitanje: „Jeste li prethodno učili jezik destinacije razmjene?“ pozitivno je odgovorilo 57,6% posto ispitanika odnosno njih 34. Od tog broja 15 ih je učilo jezik više od 5 godina, 6 ispitanika je učilo jezik destinacije 4 godine, a 16 manje od 4 godine. Indikativno je da se za određenu zemlju razmjene odlučuju ne samo oni studenti koji već jako dobro vladaju lokalnim jezikom nego i oni koji imaju tek početničko znanje. Iz toga možemo zaključiti da je već i bazično poznavanje lokalnog jezika dobar motiv za odabir određene zemlje kao destinacije za razmjenu. Nadalje, 74,6% hrvatskih studenata potvrdilo je da su na razmjeni učili lokalni jezik. Najčešća upotreba lokalnog jezika u zemlji razmjene događa se u svakodnevnim situacijama (kupovini, restoranima i sl.) gdje je 21 ispitanik odgovorio potvrdno, a samo 4 ispitanika nikada nisu koristila lokalni jezik u tim prilikama. S obzirom na to da većina institucija stranim studentima nudi stručne kolegije na engleskom jeziku, ne začuđuje podatak da većina ispitanika (59%) nije slušala stručne kolegije na lokalnom jeziku. S druge

strane, 40% studenata koji jesu slušali stručne kolegije na lokalnom jeziku koji nije engleski potvrđuje važnost znanja drugog stranog jezika.

Ono što zabrinjava jest podatak da svega 10% hrvatskih studenata navodi da je lokalni jezik koristilo u komunikaciji s lokalnim studentima, što predstavlja propuštenu priliku budući da upravo u tim aktivnostima dolazi do usavršavanja znanja jezika. Da je došlo do značajnog poboljšanja znanja lokalnog jezika u kategorijama govor, čitanje i razumijevanje potvrđuje čak 40% posto ispitanika, dok je očekivano najmanje poboljšanje u kategoriji pisanje. Ukupno 71,2% ispitanika ispunilo je očekivanja glede usavršavanja znanja lokalnog jezika.

Na ZSEM-u strani studenti imaju mogućnost pohađanja kolegija hrvatskog jezika i tu mogućnost koristilo je čak 57,1% ispitanika, što je impresivan rezultat s obzirom na značaj hrvatskog jezika u globalnim razmjerima. Ipak, kada se radi o korištenju hrvatskog jezika strani studenti ga koriste izrazito malo. Gotovo nikada ga ne koriste na predavanjima niti u interakciji s drugim stranim studentima, a vrlo rijetko u komunikaciji s hrvatskim studentima. Upotreba hrvatskog jezika kod stranih studenata najviše je došla do izražaja u kategoriji svakodnevnog komunikacije (trgovine, restorani, kafići...), gdje je hrvatski jezik rijetko koristilo 14, ponekad 16, često 9, a stalno 2 ispitanika.

S obzirom na to da strani studenti koriste hrvatski jezik u svakodnevnom životu te je učenje hrvatskog jedan od motiva za odlazak na razmjenu, oportuno je osigurati nastavu hrvatskog jezika stranim studentima za vrijeme razmjene. Kao dodatna potvrda ovakvom zaključku rezultat je usporedo postavljenog pitanja stranim i hrvatskim studentima: „*Smatrate li da vam lokalni jezik pomaže u boljem poznavanju lokalne kulture / Does knowledge of Croatian language help you understand Croatian culture?*” Pozitivan odgovor na ovo pitanje dalo je 93,2 % hrvatskih studenata i 67,3 % stranih studenata.

Iz otvorenih odgovora obje skupine, vidljivo je da su uz nastavu poželjne i drugačije mogućnosti komunikacije i učenja jezika. I hrvatski i strani studenti su primijetili da na razmjeni imaju tendenciju najviše se družiti sa svojim sunarodnjacima ili drugim studentima sa razmjene. To podrazumijeva korištenje materinskog ili engleskog jezika, dok je korištenje lokalnog jezika zanemareno.

Vrlo je pragmatično i znakovito razmišljanje jednog studenta nakon razmjene u Španjolskoj: „Mislim da je krucijalno odvažiti se započeti nove konverzacije iz starta na novom jeziku iako ga ne znate savršeno. Ionako to nitko ne očekuje. Tako se otvara prostor za napredak.” Pokazuje se kako je najlakše učiti jezik u prirodnom okruženju. Pri tome hrabrost i samoinicijativa imaju veliku ulogu jer umanjuju neke moguće, a zapravo nevažne psihološke barijere.

Neki studenti su naveli kako su u samo dva mjeseca na razmjeni poboljšali svoje znanje jezika više nego u desetak godina učenja jezika u domovini.

U odgovoru na pitanje „*Gledajući unazad, što je moglo biti drugačije kako bi još više poboljšali znanje lokalnog jezika? Biste li što promijenili?*” hrvatski studenti navode kako bi se više posvetili učenju lokalnog jezika i prije odlaska na razmjenu i na samoj

razmjeni. Često spominju kako žale što nisu više učili lokalni jezik putem stručnih kolegija tijekom razmjene, u svakodnevnom životu i kroz poznanstva s izvornim govornicima.

Zanimljivo je primijetiti da na isto pitanje vezano za učenje engleskog jezika na razmjeni, hrvatski studenti procjenjuju kako je njihovo znanje generalno bilo na visokoj razini i ne bi u tom pogledu ništa puno mijenjali. Uspoređujući svoje znanje engleskog jezika s drugim strancima, i studentima i profesorima, ispitanici čak primjećuju kako govore engleski jezik puno bolje od nekih drugih nacija, a u odgovorima pritom navode Francuze i Španjolce.

Strani studenti drže da su se trebali više družiti s ostalim studentima drugih nacionalnosti kako bi poboljšali svoje znanje engleskog jezika. Navode i da su trebali više raditi u međunarodnim timovima na pojedinim kolegijima te imati više pisanih zadataka. Za učenje hrvatskog jezika predlažu više različitih aktivnosti s izvornim govornicima.

Iako obrazovne institucije često već imaju organizirane udruge studenata koje spajaju domaće i strane studente (popularno „*Buddy Network*”), mogu se organizirati i dodatni sadržaji za poticanje komunikacije između studenata, poput različitih radionica, klubova koji će se baviti posebnom tematikom (film, sport, financije...) i drugi oblici druženja. Poželjno je da u takvim aktivnostima sudjeluju i profesori jezika koji će poticati korištenje jezika i moderirati aktivnosti.

Također, mogu se pripremiti i posebne upute ili radionice za profesore kako bi znali maksimalno iskoristiti bogatstvo različitih nacija u predavaonici. Moguće je da neke profesore koji nemaju puno iskustva s međunarodnim studentima treba podučiti i osnažiti za rad u takvom okruženju.

ZAKLJUČAK

Važnost međunarodne razmjene u životu mlade osobe koja tek započinje svoju profesionalnu karijeru neusporediva je s drugim načinima stjecanja znanja. Na razmjeni studenti konačno imaju priliku maksimalno primijeniti svoje često pasivno znanje jezika i usporediti se s drugim studentima. U prirodnom okruženju vrlo brzo postaju svjesni korisnosti znanja jezika te svojeg stupnja vladanja tim jezikom. Kako je jezik živa tvar koja se ne prestano mijenja, najbolje se uči u lokalnoj zemlji s lokalnim govornicima kada je student „uronjen” u jezik i kulturu zemlje. Kako student uči strani jezik i savladava ga, tako stječe samopouzdanje i uči kako funkcionirati u međunarodnom okruženju. Osim učenja jezika razmjena pozitivno utječe i na osobno zadovoljstvo i osobni razvoj pojedinca. Iskustvo snalaženja u novoj sredini za vrijeme razmjene olakšava mladoj osobi traženje posla i početak rada, jer je već stekao određene vještine vezane za međunarodno okruženje koje poslodavci u međunarodnim kompanijama iznimno cijene.

Iz svega ovoga može se zaključiti da je učenje stranih jezika, kao i učenje i usavršavanje engleskog jezika bitan faktor pri donošenju odluke o odlasku na međunarodnu studentsku razmjenu kako kod hrvatskih tako i kod stranih studenata. Potrebno je stoga unaprijediti postojeće i osmisliti nove aktivnosti koje bi omogućile i potakle studente na učenje stranih jezika i

time im olakšalo odluku o odlasku na razmjenu kao i o odabiru zemlje razmjene. Osim toga, u Hrvatskoj je važno organizirati što više aktivnosti koje bi omogućile intenzivniju interakciju između hrvatskih studenata i stranih studenata na razmjeni. Tako bi se pojačao i interes stranih studenata za učenjem hrvatskoga jezika kao i za upoznavanjem hrvatske kulture, poslovnih i društvenih običaja. S druge strane, hrvatski studenti bili bi u prilici koristiti engleski jezik već u domaćem okruženju, čime bi se postigao višestruko pozitivan učinak. Naime, studenti bi na taj način poboljšali svoje vještine interkulturalnog komuniciranja koristeći engleski jezik u svakodnevnim situacijama, čime bi podigli razinu samopouzdanja i intelektualne znatiželje, što bi im u konačnici olakšalo odluku o odlasku na studentsku razmjenu.

LITERATURA

- European Commission. (2015). *Erasmus – Facts, Figures & Trends. The European Union support for student and staff exchanges and university cooperation in 2013-14*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Konta, S. (2015). Put putujem – Erasmus experience by Sara. *Ekscentar*, 18, 94.
- Kurtović, V., & Hanić, D. (2013). Erasmus, Deutschland und wir. *Ekscentar*, 16, 94-98
- Lukić, N., Puljiz, I., Bernard, B., Skočilić, J., Verli, K., Kovačić, I., Petrović Baronica, Lj., & Hrvatin, V. (2015). Sudjelovanje visokih učilišta iz Republike Hrvatske u programu Erasmus od 2009. do 2014. godine. Agencija za mobilnost i programe EU. Preuzeto sa http://www.mobilnost.hr/cms_files/2015/09/144290927_8_erasmus-rezultati-web.pdf
- Rodriguez, C., Bustillo, R., & Mariel, P. (2011). The Determinants of International Student Mobility Flows: An Empirical study on the Erasmus Programme. *Higher Education*, 62(4), 413-430.
- Saarinen, T. (2012). Internationalization of Finnish higher education is language an issue? *International Journal of the Sociology of Language*, 2012(216), 157-173.
- Slovenščina v znanosti in na univerzi. (2007). Tematski sklop. *Jezik in slovstvo*, 52(5), 87-110.
- Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M., de Win, H., & Vujić, S. (2013). Barriers to international student mobility: evidence from the Erasmus program. *Educational researcher*, 42(2), str. 70-77
- Statistical Office of the European Communities. (2016). EUROSTAT: Foreign language learning statistics. Luxembourg: Eurostat.
- Šćukanec, N. (2010). Nastanak zajedničke visokoobrazovne politike na razini Europske unije. *Sociologija i prostor*, 48(1), 99-112.
- Udier, S. L. i Lasić, J. (2012). Erasmusov međunarodni tjedan. *Lahor*, 14, 275-277.
- Železnjak, D. (2015). Put putujem – Erasmus experience by Dino. *Ekscentar*, 18, 95.

INFORMACIJE O AUTORIMA

Elizabeta Ivančević

Zagrebačka škola ekonomije i managementa
Jordanovac 110, 10 000 Zagreb, Hrvatska
e-mail: eivancev@zsem.hr

Gorana Rajčić

Zagrebačka škola ekonomije i managementa
Jordanovac 110, 10 000 Zagreb, Hrvatska
e-mail: grajic@zsem.hr

Ivanka Rajh

Zagrebačka škola ekonomije i managementa
Jordanovac 110, 10 000 Zagreb, Hrvatska
e-mail: irajh@zsem.hr